

האלומיניום ישמש במקום לוחות הברזל לעשית מכסות, אילפסים, תרודים, וכן לצרכי הטיס הצבאי. הנצחון המוחלט של האבטרוקה, תלוי לדעתו של הנג'רל קביאטי, בעיקר בנושי האומה. אולם כפרט חשוב זה – אומר הנג'רל – ניתנה לנו כבר דוגמא מאלפת המבטיחה טובות לעתיד.

האפורה של הצבא האיטלקי מכילה מ־30 עד 40 אחוז של צמר מלאכותי הנוצר באיטליה, ובתלבושת המדים של הכוחות הקולוניאליים יש 30% – סיבים. התוטים המיוצרים לתעשית בנדים תחתונים ונרכים הם תערובת של צמר, צמר-נפן וסיבים. הקנבוס ירש את מקומו של צמר-הגפן בטכסטילים ככבדים, כגון לציקלונים ותרמילים. הסיבים תופסים עד ל־60% באריגים אלה.

ד פ ו ס . צ ב א

דיכוינות מובילות בעבר ובהווה

הדיכוינות הללו נחלקו בשעתן ל«כבודות» ו«קלות», לפי סוגי הפרשים השונים שהיו נהוגים במאה ה־18 וה־19 (קירקירים, דרגונים, אילנים, הופרים, קלעים-רוכבים ופךשים-קלים), והן נבדלו זו מזו – לפי הסוגים – גם בשימושן הטקטי. אולם עוד במחצית השניה של המאה ה־19 נעשתה חלוקה זו ארְכָאית לגמרי, ובערב המלחמה הגדולה לא היה קיים אלא סוג אחד של דיכוינה מובילית – דיכוינות הפרשים – עם ציוד ושימוש טקטי השונים ביסודם לכל הצבאות.

המבנה הרגיל של דיכוינות הפרשים היה, בערך, כך:

הדיכוינה היתה מחולקת לבריגדות: לשתיים (ברוסיה ובצרפת), או לשלוש (בחלק מהדיכוינות הגרמניות). הבריגדה נחלקה לרגימנטים: – לשניים (גרמניה, צרפת, רוסיה), או לשלושה (לרוב באנגליה). הרגימנט היה מורכב ממספר אסקדרונים, משלושה (אנגליה) ועד ששה (רוסיה). מספר הפרשים ברגימנט כזה היה קצרת למטה מ־600 (אנגליה) והגיע עד 1000 כמעט (רוסיה). המספר הממוצע היה בין 600 – 700. יש לציין, כי

א. הפרשים

החישוב הרגיל של כוח צבאי בימינו הולך ומסתבך ונעשה קשה יותר להבנה. כי כל האומר: «כך וכך דיכוינות» – צריך עוד להוסיף ולפרש מה הן הדיכוינות הללו.

אכן נתרבה מספר הסוגים, אשר לפיהם מסמנים את הדיכוינות בימינו, וערכו של כל סוג הוא שונה מחבריו. דרושה ידיעה מדויקת במבנהו של כל סוג, בשביל לערוך כראוי את החשבון הכולל של כוח צבאי מודרני.

כדאי, אולי, לנסות ולחלק את כל הפורמציות הצבאיות הזוכות לתואר «דיכוינה» לשני ענפים גדולים: א. דיכוינות הקָלִים (גם כשחלק ניכר משירותי התובלה המשרתים אותה הוא מוטורי); ב. הדיכוינות המובילות למיניהן.

מציאותן של דיכוינות מובילות, המתנועעות ביתר מהירות, ואשר כוחן הוא, בעיקר, לא במספר אנשיתן אלא במהירות התנועה, התמרון והאפתעה אשר להן, איננה דבר חדש ומיוחד לזמנינו אנו. עד לחקופה המאוחרת ביותר, (עד מלחמת העולם האחרונה ועד בכלל), היה קיים הטיפוס של דיכוינות מובילות בצורת דיכוינות הפרשים.

בתקופה שלמני המלחמה הגדולה היה גהוג לצרף לכל רגימנט של פרשים גם מספר של מכונות-יריה. אם כי מצומצם מאד: 2 או 4. על יסוד האמור אפשר לראות, כי כוח הפרשים אשר לדיבזיה כזאת, היה בין 2500 ועד ל-4000 פרש, כלומר קטן בהרבה (פי שלוש, ארבע או חמש) מכוח הלוחמים אשר בדיבזיות-רגלים.

אמנם, גדודי הפרשים לא היוו את דיבזיות הפרשים כולה. היתה לה, כרגיל, גם ארטילריה משלה. לרוב, בגודל של סוללה או «מקלג» (דיבזיון) ארטילריה לכל בריגדת-פרשים. הרי זה אומר, כי מספר התותחים אשר לדיבזיות פרשים היה בין 12 ועד ל-24. הסוללות של «ארטילריית-הפרשים» היו, ברוב הארצות, קטנות מהסוללות הרגילות (6 תותחים תחת 8, או 4 תחת 6), וציון היה מותאם לתפקידיהן המוביליים.

כן היתה לכל דיבזיות פרשים לפחות גונדה אחת של מהנדסי-צבא רוכבים וגם יחידת-קשר (חטי ואלחוט). לזה נוספו שירותי האספקה והרפואה.

בשנים האחרונות ביותר שלפני מלחמת העולם ובתקופת המלחמה צורפו לדיבזיות הפרשים ברוב הארצות (אך לא ברוסיה), גם יחידות-קרב** של רוכבי-אופנים, - מפלוגה ועד בטליון. בכמה מהצבאות נעשה נסיון להשתמש בשביל דיבזיות הפרשים, במהנדסי צבא רוכבי-אופנים ואופנוע, וכן במכונות-יריה על גבי אופנוע.

מובן, שגם לאחר צרוף כל סוגי העזר האלה אל הסוג היסודי - הפרשים - הוסיף להיות ההיקף המספרי של דיבזיה כזאת קטן בהרבה (לרוב - פי 3/2 או 4) מדיבזיות הרגלים באותה התקופה. אולם, כאמור לעיל, קביעת פורמציות כאלו בדרגה של «דיבזיות» היתה מוצדקת מפני סגולתן לתנועה מהירה יחסית ולמילוי תפקידים אופרטיביים בעלי אופי עצמאי: באגפי הצבא, בכיסוי תנועותיו, בפעולות ההתקרבות, או בגיטוש האופרטיבי המרוחק.

מן הראוי לציין, כי מהירות התנועה שלהן היתה באמת יחסית (רק כפלים, בערך, מכוח תנועתו של החיל הרגלי), וכי כוחה-אש של יחידת הפרשים היה חלש עוד יותר מאשר בערך יחסי למספריה המעטים; וזה משום ציודה הארטילרי החלש לרוב, וכן מפני ההכרח להוציא לפחות שליש מכוח הרובים שלה לטיפול בטוסים ושמירתם גם בזמן הקרב, במידה שזה הוא קרב-אש, המתנהל שלא-ברכיבה.

בשביל הערכת כוח הקרב של יחידות פרשים, המורכבות ממספרי לוחמים כאלה, כדאי עוד לציין, כי אֵנֶו הרגיל של הפרש היה רובה-הקרבין - הקצר במקצת מרובה-הרגלים, אך דומה לו מכל הבחינות האחרות, - נֶקֶרֶב. החגיגות היו מקובלות רק בחלק של הצבאות (ברוסיה, בגדודי האולנים בגרמניה, ואצל הפרשים הבריטיים במלחמות קולוניאליות); וגם במקום שהשתמשו בחגיגות, לא תמיד זיינו בהן את היחידה כולה. כך, למשל, ברוסיה זיינו רק את השורה הראשונה שבשורותיהם.

לא נתפלא, איפוא, אם תביעות המלחמה המודרנית הביאו לעקרונה האופרטיבית היחסית של דיבזיות הפרשים במלחמת העולם האחרונה. (מחוץ לחזיות המלחמה שבמזרח: בסיני ובארץ ישראל, וכן ברוסיה, במלחמת האזרחים בעיקר; אגב, שם מלאו הפרשים תפקיד ניכר, לא רק בקרב-האש, כי אם גם בקרב-הסער בנשק הקר, בנוסח הישן). אולם, מתוך מלחמת 18-1914 נולד סוג-צבאות מובילי חדש, העולה בהרבה על חיל הפרשים הן במהירותו והן בכוח-האש שלו, והשוה לו, ואולי גם עולה עליו, בכוח-ההלם; ומלבד זה הריהו מחונן גם בסגולה, אשר לא היתה לו לחיל-הפרשים זה מאות בשנים - שריון בפני פגיעות.

ב. כוחות-המנוע

אין לעמוד ברשימה כזאת בהרחבה על הופעתן והתפתחותן של היחידות המשוריינות והממונעות ב-23 השנים האחרונות. אולם, להלן יציגו סוגי-הדיבזיות המוביליות, הקיימים

כיום, יפורסו הרכביהן ותוגדרנה תכונותיהן העיקריות, ביחס לכל סוג וסוג.

קיימת ערובייה לא מעטה בטרמינולוגיה של היחידות המוביליות. על הקורא לזכור משום-כך את ההגדרות הבאות:

יחידה ממוכנת - פירושה, יחידה המתנועעת וגם נלחמת, בתוך רכב-קרב.

יחידה ממונעת, היא יחידה, אשר כל תנועתה נעשית באמצעות מנגנון התובלה המוטורית, העומד בקביעות לרשותה (להבדיל מיחידת רגלים רגילה הנשלחת בהזדמנות זאת או אחרת באמצעות תובלה מוטורית).

מתוך האמור יובן, כי «הדיביזיות המוביליות» שהיו נהוגות באנגליה, ואשר בזמן האחרון הוחל לקרוא להן «דיביזיות משורינות», נמנות על סוג הצבאות הממוכנים, באשר זה מוזמן הן מורכבות בעיקרן מרכב-קרב משוריני, ובהמשיכנו בדוגמאורז ממבנה הצבא הבריטי, נאמר, שהדיביזיות ה«מוטוריות» החדשות (מראשית 1939) של הצבא הבריטוריאלי, אשר התנועעו ברובן במכוניות, ומיעוטן באופנוע, היו טיפוס מובהק של צבא ממונע.

בשביל להמחיש את המבנה של יחידות מוביליות חדישות ניתן כאן תיאור תמציתי, הלקוח ממצב הדברים בצבא הגרמני עם פרוס 1939.

צבא גרמניה מנה אז 5 דיביזיות משורינות (באוגוסט 1939 לא פחות מ-6), 4 דיביזיות «קלות» ו-4 ממונעות.

הדיביזיה המשורינת (Panzerdivision) היא פורמציה לפריצת חזית מתנגדת, וכיסוד הרכבה העיקרי משמשת בריגדה של טנקים. להרכבה המדויק - עוד נשוב.

הדיביזיה הקלה נועדה בעיקר לניצול הישגיהן של הפורמציות הכבדות יותר (או של נצחון כללי), ולרדיפה אחרי האויב, והיא דומה לטיפוס הדיביזיות הצרפתיות הקריות «מיכוניות-קלות». היא מורכבת ברובה ממרכבות קלות ומהירות, המסוגלות, במידה מסוימת, גם לתנועה בשטחים ללא דרך, וגם לפעולת-קרב מתוך הרכב, כדוגמת «מכוניות המטרליות» של חיל הפרשים הצרפתי, או כ«מסיעי-בָּרְגָנִים

האנגליים, המשוריינים בחלקם. מכמה בחינות שומדת הדיביזיה הקלה על הגבול שבין צבא ממוכן לממונע.

הדיביזיה הממונעת היא דיביזיה גורמלית של כל סוגי הנשק (אלא שמספר אנשיה הוא לעתים מצומצם במקצת, וכן הרכבה שונה במשהו מהרגיל). היא מוסעת תמיד בכלי-רכב מוטוריים, שהם, אמנם, חסרי-שריון, אך הם שונים ביסודם ממכוניות-משא רגילות. אלו הן מרכבות בעלות ששה גלגלים (מנגנון מכוון מיוחד לכל ציר), והן אינן קשורות לדרכים ומסוגלות לתנועה מהירה על פני שדות, ואפילו למעבר על פני מכשולים טבעיים, כמו תעלות ונבוננים בעלי מידות בינוניות.

הדיביזיות הקלות והממונעות, המצוינות במהירות גדולה יותר והיקף פעולה נרחב יותר מאשר ה«פנצ'רדיביזיוֹן», הן שמילאו, כנראה, את היעוד של רדיפת האויב על פני מישורי פולין, והן, ודאי, שביצעו את ה«פשיטות» המהירות, בהפליגן למרחקים לפני הגוף הצבאי העיקרי.

דיביזיה משורינת גרמנית מורכבת

בעיקרה כך:

1. מְטָה.

2. יחידת-גישוש וסיוור ממונעת. שמה מגדיר את תעודתה. היא כוללת את «מכוניות המטרליות». רוכבי אופנוע וכן מספר קטן של מרגמות אינפנטריות ושל תותחים אנטי-טנקים.

3. בטליון טלגרף, המורכב מפלוגה «חוטית» ומפלוגה «אלחוטית».

4. בריגדה של טנקים, המורכבת מ-2 רגימנטים בן 2 בטליונים כל אחד. כל בטליון מכיל כ-80 טנקים, המחולקים ל-4 פלוגות, בנות 20 מרכבות משורינות כל אחת. מרכבות שלוש הפלוגות הראשונות בבטליון מוזינות במכונות-יריה בקליבר זעיר, או במכונות-יריה בנות 20 מ"מ. קצת מהן נושאות תותחים בני 37 מ"מ, לפי טבע הדברים הרי אלה תותחים אנטי-טנקיים למלחמה בכוח משוריני אויב. הפלוגה הרביעית (וה שנועדה למכה העיקרית בטנקים של האויב). נושאת תותחים

בני 37 ו-75 מי"מ. בסה"כ מונה בריגדת הסנקים כ-320 טנק.

5. בריגדת קלעים-מוסעיים, המורכבת מרגימנט של קלעים ומבטליון של רוכבי-אופנוע. אלו הן יחידות אינפנטריה, מוביליות ביותר, המשמשות לתמיכה בפעולת הסנקים, ולהבטחת תוצאותיה של פעולה זו.

6. רגימנט ארטילרי ממונע בן שני «מפלגים» (6 סוללות), המונה 24 כל-ייריה בני 105 מי"מ (כנראה, האוביצרים).

7. בטליון תפרים ממונע, המכיל גם יחידת גושרים (פונטנרים).

8. בטליון אנטי-טנקי ממונע, המונה 3 פלוגות של 12 תותחים אנטי-טנקיים, בני 37 מי"מ כל אחד. בסה"כ 36 כל-ייריה.

מהאמור ניכר, כי פורמציה כזאת מצוידת לפעולות גם נגד גייסות בלתי משוריינים, כחיל הרגלים ועובדי הארטילריה, וגם נגד הסנקים האויבים. המספר הכללי של כלי-רכב מוטוריים מכל הסוגים, ובתוכם גם האופנוע, הנכללים בדיביזיה משוריינת כזאת, הוא קרוב לאלף. מהם כ-400 טנקים ומרכבות נושאות מכונות-יירה, וכן 24 כל-ייריה ארטילריים ו-36 כל-ייריה אנטי-טנקיים. אורכו של כוח כזה, כשהוא מתנועע בשדרה אחת, עולה בהרבה על 100 ק"מ. יש לציין, כי לדיביזיה כזאת מצורפת בגרמניה גם יחידת-טיס מיוחדת, לגישוש ועזרה בקרב.

*

כדי לקנות מושג בהיר יותר על אופים של המבנים המוביליים השלמים, יש לעמוד גם על שני סיפוסים של דיביזיות מוביליות הקיימות באיטליה, (מבלי להכנס כאן בתיאור הארגון של הכוחות הסנקיים האיטלקיים בדרך כלל). לעומת הדיביזיות ה«קלות» וה«ממונעות» שבגרמניה, קימות באיטליה דיביזיות «ממונעות» ו«מהירות». לאיטליה יש, לפי מקורות אמריקאיים, שלוש דיביזיות ממונעות. כל אחת מהן מכילה: 1. שני רגימנטים ממונעים של חיל-רגלים,

בני 2-3 בטליונים כיא (בטליון הוא בן שלוש פלוגות קלעיות ומחלקה אחת של מכונות-יירה).

2. בטליון ממונע של מכונות-יירה.

3. בטליון-טנקים קל, המורכב מחלקים אלה: שלוש פלוגות טנקים (34 טנקי-קרב, 12 טנקים יורקי-להבה), פלוגת תותחים בני 81 מ"מ (יש להניח כי אלה הם, למעשה, מרגמות); פלוגת תותחים אנטי-טנקיים בני 47 מ"מ, מחלקה חימית, סוללה אחת של תותחים אנטי-טוסיים בני 20 מ"מ.

4. רגימנט ארטילריה ממונע אחד המכיל: שני «מפלגים» של תותחים בני 75 מ"מ (3 סוללות בנות 4 כל-ייריה כל-אחת), מפלג אחד של האוביצרים בני 100 מי"מ (3 סוללות בנות 4 כל-ייריה כל-אחת).

כן יש לאיטליה 3 דיביזיות «מהירות», השונות מה«ממונעות» בתכלית, והן מורכבות כיא משתי קבוצות (מעין בריגדות) בצורה זו:

קבוצה א' (לגיון-שושנים יור): -

1. שני רגימנטים של פרשים.
2. בטליון «פרטילרים» (קלעים) על אופנים.
3. «מפלג» (3 סוללות) של תותחי-פרשים בני 75 מי"מ.

קבוצה ב' (כוח-קרב עיקרי): -

1. בטליון «ברטלירים» ממונע.
2. בטליון מכונות-יירה ממונע של «ברטלירים».

3. יחידת טנקים קלה (30 טנק).

4. רגימנט ארטילרי ממונע (מפלג של תותחי-75 מי"מ ומפלג של תותחי-105 מי"מ).
5. מחלקה חימית.

הדיביזיה ה«מהירה» ירשה את מקומה של דיביזיות הפרשים האיטלקית שבעבר. כדאי לציין, שאף בזו האחרונה היה רגימנט-ברטלירים, בן שני בטליונים, על אופנים. בדיביזיה ה«מהירה» החדשה ישנם שני בטליונים של ברטלירים בקבוצה ב', ואחד בקבוצה א' (גישוש-סור). זה האחרון מכיל 3 פלוגות קלעי-אופנים, אשר לכל אחת מהן 12 מקלעים, וכן פלוגת אופנים אחת של מכונות-יירה. אחד מבטליוני הברטלירים הממונעים שבקבוצה ב' מורכב משלוש פלוגות מקלעיות (16 מקלע לכל אחת), פלוגה אחת של

מכונות-יריה (בעלת 16 מכונות-יריה) וכן מחלקת-מרגמות בת 9 מרגמות. בטליון הברסלירים השני ש"כקוצה ב'» מהוה יחידה ממונעת של מכונות-יריה. לכל אחת מפלוגותיו 16 מכונות-יריה, וכן יש לו פלוגת-טנקים קלים, בת 12 טנקים.

בתמרונים האיטלקיים הגדולים הובלטו, (לפי אותו המקור), מוביליות יעילה יותר וכושר התמרון הרב של הדיכוייה ה"מהירה", לעומת המבנה המסורבל של הדיכוייה הממונעת, הנוחה יותר להפגע.

מתוך הסקירה הזאת על פורמציות מוביליות שונות (בכמה ארצות קיימות על ידן גם דיכוייות

של חיל-הפרשים, או דיכוייות «מעורבות»), נראית כבר העובדה, כי עדיין הן שריויות כולן בשלב המעבר והמבחן. טרם נקבעו הדפוסים והקבוצים. אולם, מתוך המתואר לעיל נראית מגמת החיפושים. וזו מכונת לגיכושם של שלשה סוגים: א. כוחות מוביליים בתכלית, לשם סיור ולקרבות של פשיטה והקפה, ב. כוחות-מערכה כבדים יותר. ג. כוחות-סיוע אינפנטריים-ממונעים, לתפיסת השטחים שנלכדו ולביצור חזיתות קדמיות חדשות. הסוגים החדשים הללו של פורמציות מוביליות נמצאים כעת גם בשלב הסיגול לתפקידי מלחמה מיוחדים: בהרים, ביערור, במדבריות, ול"מלחמה הקטנה" ככלל.

צ י ו נ י ה מ ז ר ח ה ת י כ ו ן

מ צ ר י ם

התכניות, הקימות זה למעלה משנה, על העמקת נמל אלכסנדריה (הוכנו ע"י מי שהיה נשיא מכון המהנדסים האזרחיים בבריטניה, סיר טיירל פֶּטְרִיק) מתחילות להתגשם. היקפה של התכנית בשלמותה יעלה כ-3 מיליונים ליימ. לפי שעה יועמק שטח של 100 דונם, בקירוב, כדי לסלק את ארי-הנוחות שישנה לאגיות בגודל בינוני, וכדי לאפשר את כניסתן של הגדולות ביותר. תיקון זה ישנה מאד את ערכו הפוטנציאלי של נמל אלכסנדריה בכל סיטואציה שהיא. יש לציין, כי עוד לפני חדשים-מספר תיארה העתונות הבריטית את העברתה של מספנה שְׂטָה עצומה מנמל פורטסמות האנגלי לאלכסנדריה. המספנה השטה נמשכה ע"י שלוש אניות-גורר הולנדיות. בפורטסמות שירתה המספנה הניל את האדמירליות הבריטית, ועם העברתה לאלכסנדריה תתאפשרנה כאן עבודות תיקון יסודיות בשביל הימיה. עד עכשיו היתה רק מספנה אחת בים התיכון-ה"דזק" הקבש בניברלטר-שהתאימה לכֶּדֶק אניות בנות מירות גדולות.

בקשר עם הידיעות על הארכת צינור הנפט העירקי למצרים, חשוב לציין, כי התכניות לשיפור הנמל באלכסנדריה כוללות גם הקמת איזור נפט מיוחד ומובטח, אשר ימצא מדרום לקו מסילת-הברזל ויחובר עלידי צינור אל צינור הנפט הראשי. כל השיפורים הללו עשויים להפוך את אלכסנדריה לנמל החשוב ביותר בין נמלי הים התיכון המזרחי.

סילת הכביש החדש בין מצרים לארץ-ישראל, דרך מדבר סיני, הסתיימה בימים אלה. רוחב הכביש הוא ששה מטרים, ולפי דברי העתונים תורשה בו הנסיעה במהירות של 100 ק"מ בשעה. אף אם יש מדת-גוומה בהשערה עתונאית זו, תהא, על-כל-פנים, אפשרות להגיע בכביש זה מקהיר לירושלים כשבע-שמונה שעות. עם גמר בנין הכביש בין חיפה לבגדד (לפי התכנית - בסוף 1940), תהא דרך אוטו-מובילים בלתי-פוסקת מבולגה המערבי של מצרים עד למפרץ הפרסי.

העתון המצרי «אל-בלאג» מציע בגליונו